

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI DIN CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

PERCEPȚIA PĂRINȚILOR PRIVIND ROLUL LOR PARENTAL ÎN
PREVENIREA CONSUMULUI DE ALCOOL ȘI DROGURI DE CĂTRE
COPIII LOR

Teză de doctorat - Rezumat

Coordonator științific:
Prof. Univ. Dr. MARIA ROTH

Doctorand:
HAGIT LEVY

Cluj-Napoca
2011

Cuprins

Introducere

Capitolul 1 Bazele teoretice

1.1 Parentalitate

1.1.1 Conceptul teoretic de parentalitate

1.1.2 Monitorizarea parentală a adolescenților

1.1.3 Relația și comunicarea părinte-adolescent

1.1.4 Stilul parental

1.1.5 Monitorizare parentală, autoritate și prezență

1.1.6 Contextul social al parentalității

1.1.7 Stilul parental și consumul de droguri și alcool de către copii

1.1.8 Rolul părinților în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copii

1.2 Adolescenți

1.2.1 Adolescenții: perspectivă teoretică

1.2.2 Comportamentul de risc al adolescenților

1.2.3 Consumul de droguri și alcool de către adolescenți

1.2.4 Rolul prietenilor în consumul de droguri și alcool de către adolescenți

1.3 Contextul familiei israeliene

1.3.1 Adulții din Israel – date generale

1.3.2 Contextul social al adolescenței din Israel

1.3.3 Date privind comportamentul de risc al adolescenților din Israel

1.4 Lacune ale cunoașterii

1.5 Concluzii

Capitolul 2 Metodologie și analiza datelor

2.1 Obiective ale cercetării

2.2 Probleme ale cercetării

2.3 Paradigma cercetării

2.4 Abordarea cercetării

2.5 Analiza „grounded”

2.6 Abordarea narativă

2.7 Instrumentul cercetării

2.7.1 Interviu aprofundat

2.7.2 Interviu de cuplu

2.8 Participanții și procesul sondajului

2.9 Formatul cercetării

2.9.1 Procesul interviului

2.10 Rolul și implicarea cercetătorilor

2.11 Evaluarea cercetării calitative

2.12 Analiza datelor

2.12.1 Analiza primei etape

2.12.2 Analiza etapei a doua

2.13 Aspecte și considerații etice

Capitolul 3 Rezultate

3.1 Analiza de conținut faza întâi

3.1.1 Dificultățile părinților

3.1.2 Funcționarea parentală

3.1.3 Relația părinților cu copiii lor

3.1.4 Rolul de părinte-parteneri

3.2 Analiza de conținut faza a doua

3.2.1 Stilul parental protector

3.2.2 Stilul parental paralizat

3.2.3 Stilul parental autoritar

3.3 Analiza formei holistice

3.3.1 Acțiunea temporală

3.3.2 Acțiunea cauzală

3.3.3 Acțiunea generalizării

3.4 Concluzii

Capitolul 4 Discuție și concluzii

4.1 Discuție

4.1.1 Dezvoltarea identității parentale

4.1.2 Identitatea de rol parental

4.1.3 Sursele experienței parentale

4.1.4 Formarea identității conform abordării narative

4.1.5 Aspecte ale identității parentale

4.1.6 Motivație, angajament și identitate parentală

4.2 Epilog: rolul parental și rolul de lider

4.3 Limitările studiului

4.4 Concluzii

4.4.1 Contribuția studiului

4.4.2 Ramificații pentru practica și intervenția cu părinții

4.4.3 Propuneri pentru studii viitoare

Lista tabelor

1. Consumul de alcool și droguri în 2009
2. Caracteristicile demografice ale participanților
3. Analiză și rezultate
4. Nivele de analiză faza întâi
5. Unitățile semnificației
6. Analiza de conținut faza a doua
7. Analiza formei holistice

Lista figurilor

1. Arborele de categorii
2. Faza întâi, prima etapă
3. Faza a doua, prima etapă
4. A doua etapă: acțiune
5. Rezultate
6. Modelul percepțiilor parentale

Anexe

- A. Harta individuală a categoriilor
  - B. Abordarea inițială a părinților
  - C. Consimțământul bazat pe informare
  - D. Ghidul de interviu
  - E. Lista numerotată a unităților
- Categoriile și subcategoriile

Referințe

Rezumat

Această teză de doctorat este elaborată în domeniul sociologiei și al psihologiei sociale cu privire la conceptul parentalității și studiază, prin paradigma calitativă, fenomenul percepțiilor părinților privind rolul lor parental în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copiii lor. Primul capitol prezintă baza teoretică a rolului parental și a stilurilor parentale și relevă provocările privind parentalitatea în contextul secolului 21 din perspectiva tendinței adolescenților de a experimenta consumul de alcool și droguri. Capitolul doi prezintă fenomenologia, ca abordare calitativă a cercetării, teoria „grounded” și abordarea narativă pentru colectarea și analiza datelor. Pe baza interpretării datelor colectate de la 24 de părinți, partea a treia a tezei susține că percepțiile părinților privind rolul lor parental de prevenire reflectă o atitudine fluctuantă între prezența și absența părintelui. Conceptul parentalității este perceput din patru perspective diferite, trei stiluri parentale diferite și trei acțiuni, care demonstrează că părinții doresc să îndeplinească în mod eficient rolul lor parental, însă în același timp sunt incapabili să facă acest lucru. Capitolul patru analizează construcția percepțiilor rolului parental în identitatea parentală, care este influențată nu numai de percepțiile tradiționale socio-culturale și intergeneraționale internalizate, ci și de alți factori interni și externi, cum ar fi o auto-eficiență slabă și relația bidirecțională cu copiii.

Cuvinte cheie: conceptul parentalității, adolescența, comportamentul de risc, consumul de droguri și alcool, prevenirea

Capitolul 1 Baza teoretică

Capitolul întâi cuprinde două părți, prima parte analizează aspectele psiho-sociale, iar cea de a doua parte se referă la aspectele psiho-sociale ale adolescenței. Ambele părți prezintă contextul relațiilor părinți-adolescent și rolul parental în prevenirea comportamentelor de risc ale adolescenților.

Prima parte analizează modul în care literatura se referă la rolul parental; construcția socială a conceptului de parentalitate, inclusiv modificări, evoluții și dileme privind rolul monitorizării parentale a adolescenților, modelul „stilului parental” ca platformă pentru înțelegerea rezultatelor copilului, importanța autorității parentale versus prezența parentală și rolul părinților în ceea ce privește consumul de droguri și alcool de către copii. Partea a doua se referă la caracteristicile adolescenței și comportamentele de risc ale adolescenților; inclusiv consumul de droguri și alcool ca provocare principală a părinților. Acest capitol se referă de asemenea la părinți și copii în contextul familiei israeliene și se încheie cu menționarea lacunei de cunoaștere, pe care prezenta cercetare își propune să o acopere.

Prima parte prezintă construcția psiho-socială a conceptului de parentalitate, acesta având cel mai important rol în cadrul familiei, însă monitorizarea parentală a adolescenților ca temă distinctă de cercetare, care se diferențiază de studii cu privire la monitorizarea parentală a copiilor de alte vârste este considerată un domeniu nou de cercetare (Bar Yosef, 1996; Cohen, 2007; Holmbeck, Paikoff & Brooks-Gunn, 1995). Originea termenului de „parentalitate” este verbul latin „parere”, care semnifică a da naștere, a dezvolta sau a educa. De aceea, termenul „parentalitate” se referă mai degrabă la activitatea și procesul dezvoltării și educării, decât la persoana, care „face acea activitate”, și anume părintele. Reflectă un proces, o activitate și o interacțiune realizate de adulți cu copii, însă nu neapărat proprii lor copii (Hoghugh & Long, 2004).

Unii autori, precum Newbergers în teoria de dezvoltare social-cognitivă (1980), susțin că experiența parentală schimbă oamenii mai ales în mod inconștient. Rolul parental afectează identitatea personală și sensul existențial fundamental, influențând astfel întreg cursul vieții. Teoria de dezvoltare social-cognitivă (Newberger, 1980) a menționat patru niveluri de conștiință parentală: Nivelul 1, „orientarea egoistă”: Părintele înțelege copilul ca fiind proiecția experienței sale proprii, iar rolul parental se organizează numai în jurul dorințelor și nevoilor parentale. Nivelul 2 se referă la „orientarea convențională”: copilăria este înțeleasă ca fiind derivată din exterior, din tradiție, cultură, definițiile autorității și explicațiile

acceptabile din punct de vedere social. La acest nivel rolul parental se organizează în jurul relației cu conceptul definit din punct de vedere social al practicilor și responsabilităților corecte. În cadrul Nivelului 3, „orientarea subiectiv-individualistă”, copilul este privit ca individ unic, care este înțeles mai degrabă prin relația părinte-copil decât prin definiții externe ale copilăriei. Rolul parental se concentrează mai degrabă asupra identificării nevoilor copilului decât pe îndeplinirea obligațiilor și așteptărilor predeterminate. Nivelul 4, „orientarea către proces”, este cel mai înalt nivel al conștiinței parentale, în cadrul căruia părintele privește copilul ca pe un sistem psihologic complex și schimbător. Newberger (1980) subliniază că părintele, asemenea copilului, crește în ceea ce privește rolul său și recunoaște că relația și rolul sunt stabilite nu numai prin îndeplinirea nevoilor copilului, ci mai ales prin căutarea unor modalități de a echilibra propriile sale nevoi, pentru ca toate nevoile să poată fi îndeplinite în mod responsabil.

Se susține că impactul parental extins asupra socializării copiilor include un spectru larg de influențe psiho-sociale printre abilitățile de învățare și modelele de comportament, valori și motivație, încurajând reglarea emoțională și succesul școlar, garantând siguranță, structurând mediul copilului și stimulând și oferind legături sociale (Bradly, 2007; Grucec & Hastings, 2007; Maccoby, 1992, 2007). Modelul „stilului parental” clarifică faptul că rolul de părinte este îndeplinit în conformitate cu stilurile parentale diferite, care oferă indicatori parentali puternici, care pot influența existența copilului și indică copilului rezultatele sale în cadrul unui spectru larg al dezvoltării copilului (Baumrind, 1966, 1967, 1989, 1991a, 1991b; Darling & Steinberg 1993; Maccoby & Martin, 1983). Modelul stilului parental se bazează pe factorul de control și se referă la nivelul de autoritate utilizat de părinte pentru a-și îndeplini rolul de părinte.

Deși modelul parental autoritar este asociat cu rezultate pozitive, de-a lungul anilor părinții sunt tot mai puțin capabili de a-și exercita autoritatea nu numai din cauza schimbărilor necesare în exercitarea autorității în adolescență, ci mai ales din cauza transformărilor socio-culturale (Amit, 2006; Holden, 2010; Elkind, 1994; Omer, 2000, 2002, 2008). Părinții au acceptat pluralismul care caracterizează societatea modernă ca fiind o axiomă, ce s-a reflectat în „vechiul dezechilibru”, care este caracterizat de investiția în nevoile emoționale și materiale ale copilului și plasarea acestuia în capul „listei de priorități” (Elkind, 1994).

Se pare că această renunțare la rolul parental tradițional a deteriorat abilitatea de exercitare a autorității parentale (Alon & Omer, 2005; Omer, 2000, 2008). Urmărind tranziția

de la societatea tradițională la cea modernă, părinții au pierdut „codul de ghidare” pentru comportamentul în situații diferite și neașteptate în care îi pun copiii în viața de zi cu zi (Amit, 1997). Deși modelul parental autoritar a fost considerat deseori un instrument educațional și preventiv eficient (Steinberg, 2001), modelul parental modern nu este interesat de creșterea copiilor într-un mod tradițional autoritar, însă nu este clar care ar trebui să fie alternativa (Omer, 2000).

Cu toate că relația părinte-copil este considerată o resursă socială și emoțională pentru adolescenți pe durata acelei etape de dezvoltare (Carlo *et al.*, 2011; Collins & Laursen, 2004; Hair, Jager, & Garrett, 2001; Steinberg, 2001), relația lor se confruntă cu o tranziție stresantă (Amit, 2006; Belsky, 1984; Bronfenbrenner, 1979; Kuczynski, 2003). S-a afirmat că rolul de părinte evoluează prin șase etape psihologice, dintre care a cincea – etapa interdependentă – în momentul în care copilul ajunge în faza adolescenței – părintele se confruntă și trebuie să interacționeze cu un copil „nou”. Astfel, toate aspectele relației anterioare trebuie abordate și renegociate (Galinsky, 1987; Levinson 1978, 1986).

Răspunsul la întrebarea *ce pot face părinții pentru a preveni consumul de droguri și alcool de către copii* relevă faptul că monitorizarea și controlul îi pot dirija pe copii spre evitarea comportamentelor de risc, în timp ce lipsa unei monitorizări încurajează activități deviante (Dishion & McMahon, 1998; Kerr & Stattin, 2000; Resnick *et al.*, 1997). În această privință, deși influența cercului de prieteni este crucială în inițierea în consumul de droguri și alcool printre adolescenți, atitudinile și practicile părinților au de asemenea un rol semnificativ (Coombs, Paulson, & Richardson, 1991; Fallu *et al.*, 2010). În plus, influența părinților asupra imaginii proprii și a stării psihologice bune a copiilor lor nu poate fi mai puțin importantă decât cea a prietenilor, chiar și în timpul adolescenței (Armsden & Greenberg, 1987; Greenberg *et al.*, 1983; Lasko *et al.*, 1996; Leung & Leung, 1992; Paterson *et al.*, 1994). Astfel, părinții pot participa la prevenirea comportamentelor de risc printre care și consumul de droguri și alcool, însă pe de altă parte ei tind să nu coopereze cu diferite programe de prevenire (White, 1998).

A doua parte prezintă literatura descriptivă privind adolescența, incluzând teorii diferite care explică caracteristicile și consecințele unice ale acestei etape de dezvoltare din viață (Erikson, 1956; Freud, 1966; Hall, 1904; Lerner, 1987; Muuss, 1990; Piaget, 1962; Bandura, 1977). Se susține că schimbările cu care se confruntă adolescenții și ca rezultat, schimbările, pe care le aduc în fața părinților lor, reprezintă consecințele unui spectru larg, de la schimbări biologice la factori socio-culturali ecologici. Ca parte a procesului de dezvoltare a

adolescenților, aceștia tind să experimenteze comportamente de risc, inclusiv consumul de droguri și alcool (Burt & Resnick, 1996; Jessor, 1998, 1987; Jessor & Jessor, 1977; Donovan *et al.* 1991).

În cadrul analizei termenilor stare de risc și comportament de risc se arată că starea de risc cuprinde patru indicii care funcționează reciproc: factori de risc, indicatori de risc, comportamente de risc și rezultate de risc. Acestea funcționează ca un „lanț de risc” în care diferiți factori de risc evidenți duc, prin anumite interacțiuni, la comportamente de risc, care se încheie cu rezultate de risc ((Burt & Resnick, 1996; Kirbi & Fraser, 1997). Diverse teorii au analizat tendința adolescenților de a consuma droguri și alcool și o explică ca un comportament funcțional, care servește nevoilor de dezvoltare a adolescenților (Donovan, 1996; Jessor & Jessor, 1977, Jessor, 1987). Similar oricărui comportament învățat, este orientat către o țintă și utilizat ca un instrument de atingere a obiectivului. Drogurile și alcoolul ajută la atingerea unor obiective referitoare la experiențe, norme și așteptări cotidiene. Adolescentul atribuie consumului de droguri și alcool o semnificație specială prin aceste obiective, modelele de utilizare, modul în care experimentează acest comportament și influența, pe care drogurile și alcoolul o au asupra sa. Se susține de asemenea că adolescenții tind să dezvolte comportamente de risc în etape, de la comportamente cu risc redus la comportamente cu risc ridicat. Comportamentele cu risc ridicat apar gradual și pot începe cu fumatul. Consumul de alcool și fumatul sunt considerate „comportamente care precedă” consumul ilegal de droguri (Hoffrage *et al.*, 2003; Kandel, 2002; Kandel, 1982; Kandel, 1975; Zhang and Wiczorek 1997).

Începerea consumului de droguri și alcool se dezvoltă și se consolidează în cadrul sistemului social, în care adolescentul trăiește și își petrece timpul (Teichman, 2001). În timpul acestei etape de dezvoltare adolescenții tind să relaționeze cu două grupuri importante; grupul de prieteni și familia. Cum prima experiență cu drogurile și alcoolul are loc de obicei în adolescență, mulți dintre adolescenții, care au recurs la consumul de droguri și alcool, pot deveni dependenți de alcool și droguri din nevoia de sprijin psihologic și social (O'Malley, Johnston, & Bachman, 1998; Teichman, 1995).

Deși copiii din această grupă de vârstă tind să atribuie o importanță mare relației lor sociale cu grupul de prieteni, există rezultate pozitive ale monitorizării de către părinți, în special în ceea ce privește prevenirea consumului de droguri și alcool (Coombs, Paulson, & Richardson, 1991; Fallu *et al.*, 2010; Macaulay *et al.*, 2005; Resnick *et al.*, 1997).

Referitor la contextul părinților și copiilor din Israel sunt analizate câteva aspecte specifice; Israel, ca stat tânăr din punctul de vedere al vârstei populației, configurația etnică unică și faptul de a fi în permanență în conflicte de securitate, ceea ce impune serviciul militar obligatoriu la vârsta de 18 ani, trei ani pentru băieți și doi ani pentru fete. În plus, sunt prezentate câteva statistici privind comportamentul de risc al consumului de droguri și alcool.

Tabel 1: Consumul de alcool și droguri în 2009 (anul trecut)

Substanța	Ratele în %
Alcool	50
Droguri ilegale	10,7
Inhalanți	14,1
Hagigat	8,3
Drog ilegal + inhalant	20,1
Drog ilegal + Hagigat	14,8
Drog ilegal + inhalant + Hagigat	23,3

Sursa: Bar-Hamburger *et al.*, (2009) p. 15

Primul capitol se încheie prin prezentarea lacunei de cunoaștere, pe care prezenta cercetare intenționează să o umple. Această lacună este definită de construcția propriilor percepții ale părinților privind rolul lor potrivit punctului lor de vedere. Umplerea acestei lacune poate duce la crearea de programe de consiliere și tratament, care sunt orientate către nevoile părinților de a-și îndeplini rolul în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copiii lor.

Capitolul 2 Metodologie și analiza datelor

Al doilea capitol prezintă obiectivele cercetării și problemele cercetării, metodologia și abordarea cercetării, metode de analiză și colectarea datelor, procesul cercetării, evaluarea calității cercetării, rolul cercetătoarei și aspecte și considerații etice.

Este de la sine înțeles că referitor la experiențele parentale, punctul de vedere al părintelui este esențial și important. Luând în considerare faptul că rolul parental este un rol influențat de factori psihologici intrapersonali și sisteme ecologice interpersonale, studiul de față consideră nimerit să analizeze construcția rolului parental în contextul realității naturale a părinților și să o trateze direct din acest punct de vedere. Referitor la rezultat, această cercetare a avut două **obiective** principale, descriptive și interpretative; să descrie percepția rolului parental și să o înțeleagă. Astfel, obiectivele se referă la **studierea** modului în care părinții percep rolul în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copiii lor și la **expunerea** provocărilor părinților, întâmpinate în îndeplinirea rolului lor parental pentru prevenirea consumului droguri și alcool de către copiii lor.

În acest context, există două întrebări în cadrul cercetării: *cum percep părinții rolul lor parental în general și referitor la fenomenul consumului de droguri și alcool de către copiii lor în particular?* și *cum consideră părinții că ar trebui să reacționeze și ce atitudine adoptă pentru prevenirea consumului de droguri și alcool de către copiii lor?*

Capitolul al doilea descrie mai întâi metodologia bazată pe paradigma calitativă constructivistă (Lincoln & Guba, 1985), care a rezultat din baza teoretică și obiectivele și întrebările cercetării. Din aceleași motive se bazează pe abordarea fenomenologică-narativă, care subliniază atitudinea holistică față de fenomenele umane (Stake, 1995) și importanța ascultării poveștilor autentice ale oamenilor, spuse cu vocea lor, în mediul lor natural (Sabar-Ben Yehoshua, 2006; Denzin & Lincoln, 2005). Modul în care paradigma constructivistă privește datele organizate într-o formă multidimensională, potrivit căreia evenimentele și interacțiunile relaționează unele cu altele într-un mozaic de semnificații (Shkedi, 2006, 2010), corespunde de asemenea temei studiului de față.

Baza teoretică a prezentat rolul parental ca rol multiplu, influențat de experiențe anterioare precum și de evenimente și interacțiuni imediate și actuale, nu neapărat numai în legătură cu părinții, ci și cu prietenii, media și factorii socio-culturali. Ca rezultat al complexității paradigmei fenomenului parental și conform paradigmei calitative, interviul

aprofundat a fost utilizat ca instrument de cercetare (Gubrium & Holstein, 2001; Seidman, 1991) și teoria „grounded” (Glaser & Strauss, 1967; Shkedi, 2006, 2010) a fost utilizată ca abordare a analizei principale împreună cu metoda narativ-holistică (Leiblich, Tuval-Mashiach & Zilber, 2010, 1998). Cum unii cercetători au atribuit o mare importanță interviurii cuplurilor împreună (Babbie, 2004; Ledyard & Morrison, 2008; Seymour, Dix, & Eardley, 1995; Whisman, Uebelacker & Weinstock, 2004), toate interviurile cuplurilor au fost realizate ca interviuri de cuplu. S-a considerat că aspectele comune, cum ar fi rolul preventiv, ar trebui discutate cu ambii părinți. Acest lucru a adăugat „profundime și bogăție” (Ledyard & Morrison, 2008; p. 242) la datele colectate.

Un total de 24 de participanți au luat parte la studiul de cercetare; 10 cupluri căsătorite, 3 părinți singuri (1 tată divorțat și 2 mame divorțate) și 1 mamă căsătorită. Intervalul de vârstă a fost 39-53, în timp ce intervalul de vârstă al copiilor a fost 6-27. Toți părinții, cu excepția unei mame și a unui tată, aveau un loc de muncă în diverse domenii profesionale. 14 au diplome de bacalaureat, în timp ce 10 au studii superioare (Tabel 2). Participanții au îndeplinit următoarele cerințe: să fie părinți a cel puțin un copil, care la momentul interviului avea vârsta între 12-18 ani, acesta fiind intervalul de vârstă la care adolescenții experimentează cel mai probabil consumul de droguri și alcool. A fost importantă dezvăluirea celor mai autentice voci ale părinților, bazate pe experiențe actuale, nu doar pe memorie sau imaginație, astfel „ilustrându-se” cele mai relevante aspecte actuale la data interviului. Al doilea criteriu a pus în lumină participanții, care au evitat interviul, aceștia aflându-se probabil în tratamentul cercetătoarei sau au întâlnit-o în context profesional. A fost importantă „eliminarea” din cercetare a oricăror interese sau nevoi personale ale părinților, precum și evitarea de a transforma interviurile într-o „arenă de tratament”.

Procesul cercetării a inclus efectuarea preliminară a 2 interviuri exploratoare, care nu au fost analizate, însă au crescut certitudinea importanței studiului de față. Aceste interviuri exploratoare au evidențiat interesul părinților de a povesti și împărtăși povestea lor, deși inițial au existat neliniști cu privire la discutarea unor subiecte sensibile și intime.

În perioada aprilie 2009 – iulie 2010 cercetătoarea a efectuat 14 interviuri aprofundate cu 10 cupluri și 4 părinți singuri. Toate interviurile, cu excepția unui singur interviu, s-au realizat la domiciliul participanților, în funcție de preferința acestora. Pentru a stabili încredere și a le permite părinților să se refere deschis la aspectele care sunt abordate, în cadrul interviurilor s-a acordat sprijin și înțelegere pentru nevoile și dorințele persoanelor interviuate. În vederea creșterii calității designului cercetării s-au efectuat câteva acțiuni

relevante pentru validitatea și certitudinea rezultatelor. În acest context, s-au utilizat termeni alternativi pentru măsurarea tradițională a validității și certitudinii conform definiției lui Lincoln și Guba (1989): „credibilitate” în loc de validitate internă, „transferabilitate” în loc de validitate externă și „conformabilitate” în loc de obiectivitate.

După ce interviurile au fost înregistrate, transcrise și citite de mai multe ori, analiza datelor a inclus 2 etape ale analizei de conținut pentru a evidenția ce s-a spus și cum s-a spus (Leiblich, Tuval-Mashiach & Zilber, 2010; Shkedi, 2010). Prima etapă a inclus 2 faze, dintre care prima a ilustrat 4 aspecte diferite ale percepțiilor rolului parental. A doua fază a ilustrat 3 stiluri parentale diferite, care reflectă modul în care părinții își îndeplinesc rolul parental. În a doua etapă s-a realizat o analiză de conținut a formei holistice, care a ilustrat 3 acțiuni reprezentative diferite (Tabel 3).

Tabel 3 Analiza și rezultatele

<u>Analiza primei etape</u> Analiza de conținut (Ce s-a spus)	Faza întâi	Aspecte ale percepțiilor părinților	1. Dificultăți 2. Funcționare 3. Relație 4. Parteneriat
	Faza a doua	Stiluri parentale	1. Stilul parental protector 2. Stilul parental paralizat 3. Stilul parental autoritar
Analiza etapei a doua Analiza formei holistice (Cum s-a spus)		Acțiuni	1. Acțiune temporală 2. Acțiune cauzală 3. Acțiune generalizării

Prima fază a analizei de conținut a cuprins 4 niveluri diferite; Nivelul 1, analiza primară a creat o codare foarte detaliată a datelor (Tabel 5, Anexa E). Nivel 2, analiza reprezentării a ilustrat categorii detaliate, care s-au manifestat în fiecare interviu (Anexe A, F). Nivelul 3, analiza centrată a stabilit categorii mari, care ilustrează modul în care persoanele intervievate conceptualizează rolul lor parental în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copiii lor (Figura 1) și Nivelul 4, analiza teoretică a creat cadrul teoretic al acestei conceptualizări (Shkedi, 2010).

Tabel 4 nivelurile analizei „grounded” ale interviurilor părinților (faza întâi)

Nivel 1. Analiza primară, codare	Delimitarea unităților de sens (Tabel 5), lista unităților (Anexa E)
Nivel 2. Analiza reprezentării	Stabilirea categoriilor detaliate (Anexa E) și hărțile individuale ale categoriilor (Anexa A)
Level 3. Analiza centrată	Stabilirea categoriilor ierarhice și a arborilor categoriilor
Nivel 4. Analiza teoretică	Cadrul teoretic

O analiză suplimentară s-a utilizat în faza a doua pentru a ilustra cele 4 aspecte din faza întâi (Tabel 6). Această analiză a utilizat observarea interpretativă, care a avut drept scop extinderea percepțiilor părinților privind rolul lor de prevenire și înțelegerea acestuia. Această analiză reflectă o interpretare a aspectelor ca reprezentări ale stilurilor parentale, care caracterizează experiența parentală în general.

De asemenea, în cadrul analizei etapei a doua, analiza formei holistice (Leiblich, Tuval-Mashiach & Zilber, 2010, 1998) a căutat modul unic în care persoanele intervievate au răspuns la întrebările cercetării și au ales să relateze povestea lor personală. Trei „acțiuni” principale reprezentative au fost identificate pentru caracterizarea modului unic **în care** a fost relatată povestea lor.

Ca parte a procesului cercetării, cercetătoarea a examinat **rolul său și implicarea** în studiul de față și a constatat că este legat de experiența ei profesională, percepțiile, valorile și cunoștințele pe care le-a acumulat. Pentru a evita un posibil efect asupra configurării cercetării și conform lui Lincoln și Guba (1985) a existat o conștientizare și examinare permanentă a acestei posibilități pe durata interviurilor și a procesului cercetării. Trebuie însă menționat faptul că părinților nu le vine ușor să dezvăluie perspectivele personale ale rolului lor parental, în special referitor la aspecte amenințătoare și rușinoase din cadrul familiei. Luând în considerare această dificultate, Lincoln și Guba (1985) au numit cercetătorul instrument al cercetării și au susținut că acest „instrument” poate relaționa cu toate mesajele mediului și personale, aluzii și dificultăți, care apar în timpul interviului. Acestea subliniază sensibilitatea umană și în consecință abilitatea de a fi sensibil și de a fi parte a interviului. Conform lui Lincoln și Guba (1985) scopul cercetătorului este de a fi „instrument principal al cercetării” și de a se confrunța cu o abundență de detalii.

Procesul cercetării s-a efectuat conform **considerațiilor etice**. Abordarea calitativă implică două procese, care sunt diferite, însă complementare: pe de o parte, primirea

informației intime, iar pe de altă parte stabilirea încrederii depline. După cum este necesar, cercetătorul a căutat să transmită respect, să arate interes mare și curiozitate în timp ce oferă alternative, înțelegere și politețe (Sabar-Ben Yehoshua, 2006; Shkedi, 2006). În același timp, persoanele intervievate au fost încurajate să spună poveștile personale în modul lor unic.

Consimțământul bazat pe informare ca instrument etic a fost de asemenea utilizat în studiul de față (Anexa C). Acest instrument a avut drept scop să garanteze că cei care au oferit informații au evaluat pentru ei fezabilitatea participării în cercetarea de față. În mod similar, s-a dorit garantarea că cei care au oferit informații au luat ei înșiși decizia de a participa la acest studiu (Sabar-Ben Yehoshua, 2006). Persoanele intervievate au primit o explicație exactă și detaliată cu privire la natura cercetării, obiectivele sale, procesul și caracterul întrebărilor și interviului, ce urma să aibă loc (Anexa B). Un alt scop al cercetătoarei a fost să se asigure că potențialele persoane ce vor fi intervievate **nu** sunt interesate să-i facă pe plac. Astfel, consimțământul bazat pe informare a constituit o obligație pentru păstrarea autonomiei și individualității celor ce vor fi intervievați și dreptul lor de a primi informații privind semnificația expunerii detaliilor vieții lor personale. De asemenea, potrivit experienței cercetătoarei, s-a stabilit un „acord de colaborare” între cercetătoare și persoanele intervievate.

Confidențialitatea și anonimitatea au constituit de asemenea instrumente menite să asigure respectarea eticii în prezentul studiu. În afara dorinței cercetătoarei de a atinge cât mai multe niveluri ale realității analizate, a existat obligația protecției intimității persoanelor intervievate și în consecință cercetătoarea a evitat publicarea detaliilor private, care ar putea dezvălui identitatea persoanelor intervievate.

Capitolul 3 Rezultate

Descrierea rezultatelor este prezentată conform analizei datelor în două etape. Prima etapă include două faze, care prezintă vocile naturale ale părinților, ilustrând percepțiile rolului lor. Aceste voci fac referire la experiențele părinților, utilizând o „hartă” descriptivă a categoriilor, care prezintă aspectele percepțiilor rolului parental. A doua fază a acestei părți a prezentat o tipologie a stilurilor parentale, care au fost interpretate și integrate din punctul de vedere al aspectelor. A doua etapă a rezultatelor a ilustrat analiza formei holistice a celor trei acțiuni, care au fost exprimate în poveștile părinților și au reprezentat modul lor unic de construcție a rolului parental.

Prezentarea detaliată a analizei include episoade mari citate din interviuri. Cercetătoarea a ales în mod deliberat să prezinte unități de analiză **mai bogate** pentru ca cititorul să înțeleagă într-un mod mai autentic poveștile personale. În plus, trebuie menționat că analiza interviurilor a arătat că, deși fiecare părinte poate fi caracterizat de un aspect predominant, stil și acțiune, **majoritatea** părinților a demonstrat mai multe caracteristici ale diferitelor aspecte, stiluri și acțiuni.

Prima fază a primei etape din analiza de conținut a sugerat că percepțiile părinților cu privire la rolul lor sunt caracterizate de patru aspecte principale, care au indicat **ce** au spus părinții. Aceste patru **aspecte** reprezintă categoriile cheie, care au fost identificate în analiza de conținut:

- A. *Dificultățile* părinților
- B. *Funcționarea* parentală
- C. *Relația* părinților cu copiii lor
- D. *Rolul de părinte – parteneri* (sistemul școlar, instituția)

Potrivit aspectului privind **dificultățile** părinții percep rolul lor ca fiind complicat, expus provocărilor și aproape imposibil de îndeplinit. Dificultățile au fost caracterizate de teamă și de pierderea autorității parentale. Părinții au declarat că teama și pierderea autorității împiedică îndeplinirea rolului lor parental așa cum și-ar fi dorit și plănuit.

Aspectul privind **funcționarea** a exprimat percepția rolului parental de către părinți prin funcția cheie și predominantă pe care au adoptat-o. Părinții, care au fost caracterizați de acest aspect, s-au perceput ca având un rol de supervisor și salvator. Au descris acest rol prin acțiuni, de exemplu: apărare, salvare, descurajare și insuflarea fricii.

Aspectul **relației** părinților cu copiii lor a dezvăluit rolul parental perceput de părinți prin caracterul relației cu copiii lor. Caracteristicile predominante au fost îndoielile și confuzia privind identitatea lor parentală în momentul în care s-au întrebat dacă ar trebui să fie prietenii copiilor lor. De asemenea, s-au descris ca fiind paralizați când trebuie să se confrunte cu copiii lor. Acest sentiment s-a manifestat prin îndoieli proprii și senzația de a fi „în plus”.

Ultimul aspect a ilustrat percepția rolului parental de către părinți cu privire la **nevoia de parteneri**, potrivit căruia părinții au considerat necesar să aibă parteneri pentru a-și îndeplini rolul parental. Și-au exprimat dezamăgirea față de cei, pe care i-au perceput ca parteneri, dar care nu au acționat ca atare. Acești părinți și-au perceput rolul numai parțial, au redus importanța acestuia și probabilitatea acestuia de a influența copiii. Au perceput școala, profesorii și autoritățile ca parteneri potențiali, care au preluat autoritatea, pe care ei, în calitate de părinți, nu o au în fața copiilor. În același timp și-au exprimat dezamăgirea față de acești „parteneri”.

A **doua fază** a aprofundat analiza de conținut și a prezentat o tipologie, care a indicat că părinții pot fi încadrați în trei **stiluri parentale**:

- A. Stilul parental **protector**, derivat din aspectele privind dificultățile și funcționarea
- B. Stilul parental **paralizat**, derivate din aspectele privind dificultățile și relația.
- C. Stilul parental **autoritar**, derivat din aspectele privind relația și rolul – partenerii.

Esența experienței stilului parental protector o constituie nevoia părinților de a acționa ca un „bodyguard” față de copiii lor împreună cu sentimentul lipsei de instrumente de supervizare și protecție. Părinții care se încadrează în acest stil își înțeleg rolul ca fiind un rol autoritar, însă nu dispun de mijloacele necesare pentru a îndeplini acest rol. Acești părinți recurg la instrumente derivate mai degrabă din experiențele lor generale ale realității contemporane, decât din examinarea rolului cu care se identifică.

Stilul parental paralizat s-a manifestat mai ales în cadrul unei experiențe emoționale, care a fost caracterizată de teamă, sentimentul pierderii puterii și paralizie. Părinții au descris teama ca fiind un factor permanent prezent, care le-a afectat în mod decisiv viața și relația cu copiii lor. Pe de altă parte, au perceput-o ca inevitabilă din perspectiva realității socio-culturale actuale, iar pe de altă parte i-a motivat să întreprindă acțiuni „educaționale”, care au contrazis percepțiile rolului lor parental. Acești părinți au descris acest conflict ca fiind unul paralizant.

Esența celui de al treilea stil, stilul parental autoritar, se referă la actualitatea și relevanța rolului parental ca la o sursă de autoritate legitimă, care conține roluri tradiționale, sociale și acceptabile. Cu alte cuvinte, a reflectat considerarea esenței rolului parental. Au exprimat îndoieli cu privire la necesitatea autorității în viața de zi cu zi a copiilor lor. Părinții și-au perceput rolul ca unul important, însă nu au putut identifica elementele care compun acest rol. Au menționat că stilul parental pe care-l cunoșteau a dispărut, iar stilul contemporan nu este clar încă. Acești părinți au exprimat nevoia de asistență pentru creșterea copiilor lor, în timp ce se confruntă cu provocările la care sunt expuși. Aceștia recunosc că au dificultăți pentru a acționa singuri, deși înțeleg că este responsabilitatea lor. Părinții, care reflectă asupra conceptului de „educație”, au privit școala și instituțiile de învățământ în general ca factori semnificativi în ceea ce privește prevenirea consumului de droguri și alcool, însă în același timp și-au exprimat dezamăgirea față de acestea pentru că nu și-au îndeplinit „misiunea”.

În **a doua etapă** a analizei, analiza formei holistice, au fost identificate trei principii, reprezentând acțiuni predominante: o acțiune **temporală**, în care povestea a fost relatată în trei dimensiuni temporale, o acțiune **cauzală**, în care povestea a fost relatată în mod redundant, oferindu-se diferite explicații considerate la fel de importante ca povestea în sine. În cea de a treia acțiune, acțiunea **generalizării**, povestea unei persoane a devenit povestea „tuturor”. Aceste acțiuni au caracterizat modul în care părintele a ales să relateze povestea. De asemenea, aceste acțiuni au exprimat percepțiile părinților privind rolul lor parental în ansamblu și l-au explicat din această perspectivă unică. Acest lucru a dus la o concentrare asupra structurii formative, care a caracterizat întreaga poveste relatată. Această analiză a implicat o citire strictă și fermă, menită să răspundă la întrebarea **cum**: în ce mod s-a realizat narativul? Cum s-a dezvoltat intriga centrală în poveste? În ce măsură au răspuns narativul și elementele sale la principiile cauzative ale vieții? A existat vreo constanță în narativ? S-a putut observa, cum au subliniat Gergen și Gergen (1988), că povestea poate fi caracterizată de forme diferite și precise?

Rezultatele constituie un mozaic complet al puterilor formulate, care demonstrează percepția rolului parental. Studiul de față arată că lumea percepțiilor rolului parental, în ceea ce privește provocările cu care se confruntă părinții copiilor adolescenți, fluctuează între sentimente de teamă și dorința de a lua inițiativa. Acest stres este exprimat de **prezență** și **absență**. Părinții își exprimă dorința de a influența și a contribui la starea de bine a copiilor lor, însă în același timp declară și se plâng că acest lucru nu se poate realiza. Se pare că

elementele, care formează percepția rolului parental, consolidează pe de o parte rolul parental, iar pe de altă parte îl diminuează. Părinții, care au participat la studiul de față, au descris de asemenea cum au experimentat rolul de părinte în copilăria lor – folosind amintiri ale propriilor părinți. Aceste experiențe i-au ajutat să dezvolte abordări ale rolului parental, care au creat o ancoră pentru perceperea prezentă a rolului lor parental. Și-au descris părinții ca fiind exemple parentale clare, deși erau stricți, hotărâți și autoritari; au formulat reguli clare, au construit o ierarhie corectă și au folosit autoritatea pentru a stabili limite, în timp ce ei, ca copii, au acceptat autoritatea. Realitatea socio-culturală a copilăriei lor a fost caracterizată de un echilibru între riscuri și amenințări pe de o parte, iar pe de altă parte de instrumente adecvate pentru combaterea acestora. Pe fondul acestor experiențe inițiale și a întemeierii propriilor familii, aceștia experimentează absența rolului parental și, deși doresc să aplice ce au asimilat, se simt incapabili de a face acest lucru.

Rezultatele studiului de față arată de asemenea că percepțiile parentale și experiența parentală sunt influențate de discrepanța care caracterizează relația dintre părinți și copiii lor. Percepțiile părinților privind rolul lor, în cadrul celor patru aspecte identificate, arată că consecințele experiențelor rolului lor, caracterul dinamic, se manifestă atât la nivel intrapersonal cât și interpersonal. Aceste aspecte duc la clasificarea a trei stiluri parentale caracteristice. Aceste stiluri parentale arată că se pot dezvolta în cadrul acestui decalaj mare părinte-copil și pot fi influențate nu numai de elemente referitoare la părinți, ci și de elemente referitoare la copii: stilul lor de viață, domeniile de interes, obiceiurile și stilul de comunicare cu părintele. Ca urmare a întâlnirii părinților cu lumea inevitabilă a intereselor copiilor lor, părinții se simt incapabili de a exercita autoritate și a stabili control. Stilul de comunicare, pe care l-au cunoscut în propria lor copilărie și în copilăria timpurie a copiilor lor s-a redus, creându-se astfel o abținere de la exercitarea autorității parentale. Acest lucru a evidențiat poziția unui rol parental mai degrabă reactiv, decât a unui rol cu inițiativă și a reprezentat de fapt esența rolului lor ca anticipare temătoare a factorilor de risc și pericol precum și demersurile lor, lipsite de succes, de a reacționa în fața acestor factori. Per ansamblu rezultatele au indicat o percepție fragilă a rolului parental. Pe de o parte părinții doresc să dețină controlul și să monitorizeze, să utilizeze autoritatea și s-o îndrepte spre copii într-un mod protector, iar pe de altă parte sunt incapabili de a îndeplini aceste obiective și nu reușesc să fie părinții, care ar dori să fie.

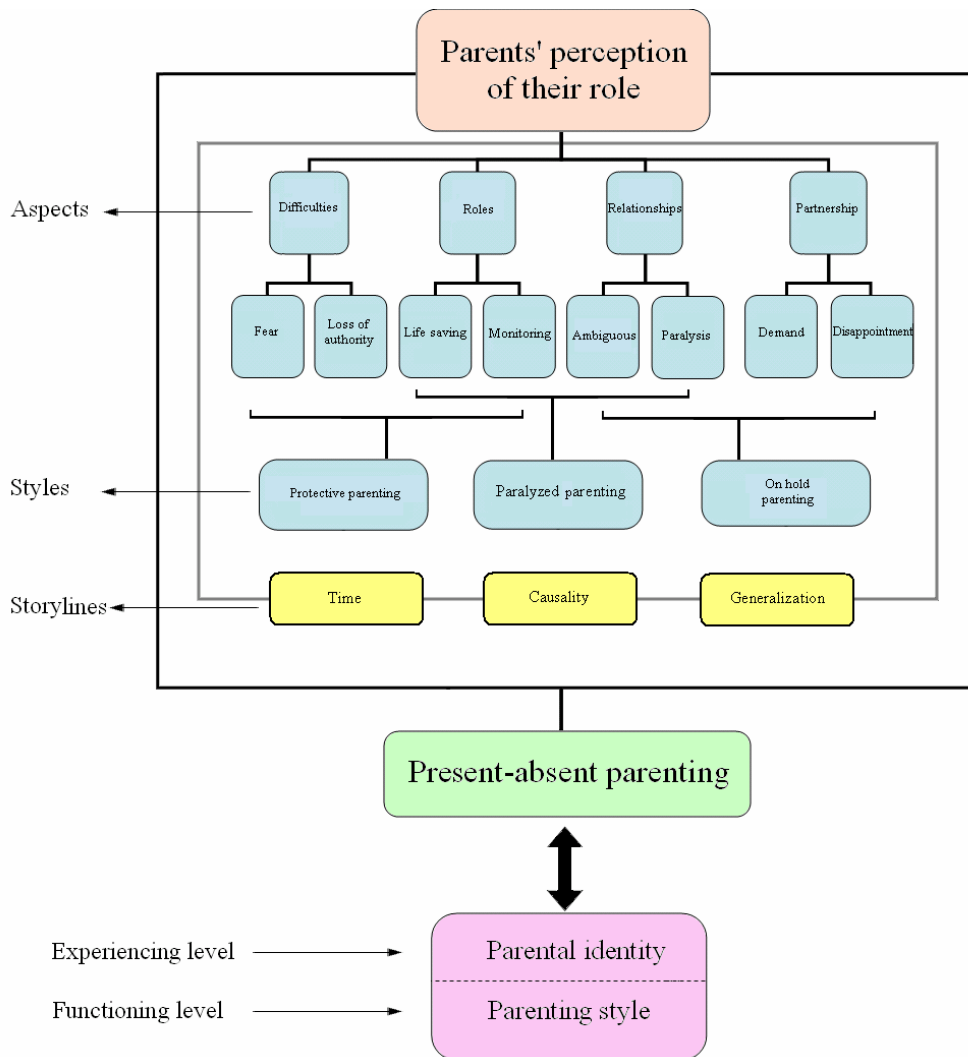

Figura 2: Rezultate

Capitolul 4 Discuții și concluzii

Acest capitol cuprinde două părți; discuțiile și concluziile. Capitolul se concentrează asupra formării identității parentale ca proces de dezvoltare. Cercetătoarea sugerează că implementarea rolului parental în prevenirea consumului de droguri și alcool de către copii reprezintă identitatea de rol parental în general. Așadar, este posibil, din punct de vedere teoretic, să tragem concluziile asupra rezultatelor din perspectiva experiențelor parentale în ansamblu, în special în ceea ce privește relația cu adolescenții, care demonstrează structura identității parentale.

Discuția se concentrează asupra construcției procesului identității parentale și sursele sale de influență conform teoriei identității și rolului (Cast, 2004; Kuzminsky & Kloyer, 2010; Stryker & Burke, 2000), abordării narrative (Bruner, 1999, 2004; Freeman, 1993), teoriei auto-determinării (Deci & Ryan, 2000, 2002; Ryan & Deci, 2000) și abordării auto-eficienței (Bandura, 1989, 1977). Pe baza rezultatelor cercetării s-a efectuat o trecere în revistă a factorilor care afectează consolidarea identității parentale. Epilogul discuției descrie asemănările dintre rolul unui părinte și rolul unui lider. În cele din urmă discuția analizează limitările studiului.

Conform **teoriei identității**, identitatea individului este creată de internalizarea semnificațiilor și așteptărilor rolului, care sunt „externe” și asociate cu pozițiile structurii sociale (Stryker & Burke, 2000). În acest context, percepția părinților asupra rolului lor poate fi privită ca un produs al structurii sociale, care s-a creat în contextul lor intergenerațional și a fost influențat de modificările socio-culturale. Aceste modificări determină o zdruncinare a temelii care compun structura și astfel apare confuzia care caracterizează identitatea parentală. Părinții, care și-au internalizat rolul lor ca părinți în timp ce erau copii, se confruntă în prezent cu o scenă diferită a îndeplinirii rolului, care nu este corelată cu structura identității parentale funcționale, pe care o cunoșteau.

Rolul parental este o identitate funcțională bazată nu numai pe nașterea copilului, ci mai degrabă pe relația părintelui cu copilul său. Identitatea părinților este condiționată de copiii lor și este influențată de relația părinte-copil. Părinții tind să caute să fie priviți ca importanți de către copiii lor, în timp ce recunoașterea părinților ca fiind importanți pentru copiii lor contribuie la formarea rolului parental (Cast, 2004; Stuve & Pleck, 2001). Studiul de față arată că percepțiile părinților privind rolul lor sunt influențate în mod direct de stilul relației

părinte-copil. Stilul relației este de asemenea influențat de diferiți factori, care nu sunt bazați specific pe personalitate, ci depind de evoluțiile culturale, sociale și tehnologice. În acest context, identitatea parentală se confruntă cu un conflict între definiția socială și așteptările rolului parental și abilitatea de a pune în aplicare aceste așteptări.

Faptul de a deveni părinte activează identitatea parentală anterioară și noii părinți încep să verifice mijloacele de care dispun, în calitate de părinți, pentru a-și crea identitatea parentală. În cazul în care părinții au așteptări incongruente, fiecare părinte va avea dificultăți la verificarea identității sale parentale (Cast, 2004). În acest context și potrivit rezultatelor acestui studiu, se poate vedea clar că, în relația lor cu părinții, copiii creează această verificare și satisfac nevoia părinților de verificare ca parte din activarea identității. Cu alte cuvinte, influența copiilor asupra verificării de către părinți este importantă pentru formarea identității parentale. Prezentul studiu este corelat cu această abordare prin faptul că demonstrează că în acest mod percepția părinților, care au luat parte la studiu, poate fi explicată de importanța pe care părinții o atribuie relației cu copiii lor. Comportamentului părinților și modului în care aceștia sunt percepuți de copiii lor i se poate atribui denumirea de „discurs ascuns”. Pe de altă parte, percepțiile imaginate ale copiilor le influențează sentimentele, reacțiile și relațiile cu ei și, în același timp, comportamentul copiilor față de ei consolidează această verificare. Acesta este un „circuit închis” a celor care influențează și a celor care sunt influențați, care funcționează bidirecțional și afectează stilul parental. Astfel, studiul arată că percepțiile părinților privind rolul lor sunt construite de stilul relației părinte-copil.

O altă perspectivă a discuției este considerată identificarea indivizilor cu întregul grup, care creează identitate socială și constituie baza pe care se formează percepția individului, ca parte a grupului (Doise, 1993; Moscovici, 1994). Definiția unui grup, cum ar fi părinții, menționează recunoașterea identității unice și în consecință întreaga relație a reprezentărilor sociale, care o caracterizează. Reprezentările sociale nu sunt numai scheme ale informațiilor, ci și „un ghid de acțiune”, menit să ofere scenarii de comportament în situații diferite. În acest context, rezultatele prezentului studiu evidențiază că structura matricelor cognitive și emoționale ale părinților includ mai multe identități parentale funcționale. Părinții se privesc într-adevăr ca părinții, dar și ca prieteni ai copiilor lor, detectivi și bodyguarzi. Astfel apare situația în care părinții au simultan mai multe „relații sociale”, care reprezintă identități sociale diferite, care nu se completează neapărat una pe cealaltă. Aceste „identități multiple”

furnizează o explicație pentru dezorientarea, confuzia și neajutorarea manifestate de părinți și pot constitui o bază pentru dezvoltarea identității prezent-absent.

Abordările narrative privesc identitatea parentală evoluând de-a lungul vieții, din copilărie, și este influențată atât de experiențele personale, cât și cele de sociale. Acesta este o comparație cu studiile parentale, care subliniază că rolul parental începe în timpul tranziției către rolul de părinte. Astfel, devine clar că formarea identității parentale ca identitate prezent-absent se bazează pe evenimentele care au loc în timpul vieții lor. Această identitate se formează din cele mai semnificative experiențe, pe care le dezvăluie conștient sau subconștient. Părinții au dezvăluit un dialog permanent între diferite stiluri parentale; cel pe care au dorit să-l îndeplinească, care s-a bazat, de exemplu, pe povestea rolului parental al părinților lor, și cel pe care l-au îndeplinit în realitate, bazat pe viața lor reală. Prezentul studiu demonstrează că părinții structurează identitatea de rol pe baza măsurii și stilului cu care se implică în propria poveste a rolului parental. În timpul repovestirii fragmentelor experiențelor parentale, părinții au demonstrat simultan implicare și neimplicare. Viziunea lor asupra implicării și neimplicării, care a fost conceptualizată în studiu ca stare de prezență - absență, a creat nevoia de a coopera cu aceasta, de a o explica și justifica și mai mult, de a o înțelege. Din această perspectivă, acțiunile derivate din analiza formei holistice pot fi privite ca o consolidare a relației privind aspectele și stilurile parentale.

Conform **teoriei auto-determinării** și a **abordării auto-eficienței**, părinții din studiul de față au demonstrat că aspectele lor interioare legate de motivație și angajament, care sunt considerați factori importanți pentru stabilirea oricărui rol, în special a rolului parental, sunt deteriorate. Se poate observa că cele trei nevoi psihologice: nevoia de relație, apartenență și siguranță, nevoia sentimentului de capabilitate și nevoia de autonomie, a căror îndeplinire contribuie la dezvoltare optimă, motivație interioară, stare de bine și adaptare de succes nu sunt satisfăcute. În consecință, părinții și-au perceput rolul în modul în care au făcut-o. Motivația interioară a părinților de a influența copiii, de le schimba comportamentul și a preveni consumul de droguri și alcool de către aceștia, este labilă și depinde de relație. Percepțiile privind rolul lor principal demonstrează motivație și angajament mare, însă caracterul relației lor cu copiii influențează percepțiile autonomiei și determinării personale și de asemenea și motivația lor interioară și o diminuează. Toate acestea duc la comportamentul parental exprimat de prezență-absență.

În ansamblu, studiul arată că tipologia stilului parental (Baumrind, 1966, 1989), care servește până în prezent discuției privind calitatea parentală și în mod corespunzător

influențele sale asupra rezultatelor copiilor, nu mai este suficientă, deoarece ar trebui luate în considerare și percepțiile părinților privind rolul lor. Deși factorii de control și autoritate parentală încă sunt considerați importanți, această considerație rămâne „teoretică”, deoarece părinții nu dispun de mijloace pentru a o pune în aplicare. Această concluzie duce la cel mai important rezultat al studiului, care introduce rolul parental absent, care nu-și atinge scopul de a preveni comportamentele de risc ale copiilor.

Epilogul, care prezintă legătura dintre părinte și lider, demonstrează că asemenea părintelui, fenomenul rolului de lider se referă de fapt la povestea liderului, caracteristicile și comportamentele sale (Popper, 2009; Yukel & Van Fleet, 1992). După cum majoritatea teoriilor și cercetărilor referitoare la rolul de lider descriu cum liderul își influențează subalternii, la fel explică și cercetătorii în cazul rolului parental. Cercetătoarea prezentului studiu a dorit să susțină că această percepție, similară rolului parental, duce la o relație bidirecțională lider - subaltern. În acest context, trebuie luate în considerare ambele părți și influențele reciproce dintre ele într-un context unic. Astfel, se poate afirma că părintele, la fel ca liderul, trece printr-un proces al redefinirii, în cadrul căruia componentele centrale ale acestei definiții sunt factorii care influențează aceste roluri.

Studiul indică mai multe **limitări** referitoare la instrumentul cercetării, analiza cercetării și populația cercetării. Mai întâi, majoritatea interviurilor fiind interviuri de cuplu, studiul poate indica o limitare cu privire la consimțământul părinților de a extinde descrierea rolului lor parental și de a analiza dificultăți și experiențe intime. Ar fi putut fi posibil ca dezbaterile rezultate să conducă interviul într-o zonă nedorită. Deși cercetătoarea a intenționat să facă referire la fiecare detaliu, care a fost menționat în cadrul interviului, și la stimularea creată ca avantaj în jurul dezbaterii, aceasta conștientizează limitarea posibilă a utilizării acestui instrument.

O altă limitare a studiului se referă la analiza interviului, deoarece a tratat aspecte verbale ale textului și nu s-a referit îndeajuns la aspectele non-verbale precum limbajul corpului, dominanța comparativ cu pasivitatea, expresiile plânsului, râsul sau liniștii. Ar trebui menționat că aceste aspecte au un rol foarte important ca atare și în înțelegerea imaginii de ansamblu, iar examinarea și analizarea lor este importantă.

Ultima limitare se referă la populația cercetării. Obiectivele studiului au dictat utilizarea instrumentului bulgăreului de zăpadă pentru recrutarea participanților, astfel că participanții au fost cei care au consimțit să ia parte la studiu, în ciuda obstacolelor descrise. Deși cercetătoarea a încercat să creeze o diversitate a caracteristicilor participanților și, deși nici

paradigma constructivistă nu privește acest lucru ca pe un dezavantaj al prezentului studiu în general, ar trebui menționat faptul că participarea bazată numai pe consimțământul participanților ar putea fi considerată o limitare. În plus, cercetătoarea a evitat întrebările privind atitudinea persoanelor intervievate față de consumul de droguri și alcool, inclusiv propriul lor comportament. Cercetătoarea a încercat să evite rolul unui terapeut mai ales în acest domeniu de expertiză. Cu toate acestea, este importantă întrebarea dacă percepțiile unice ale părinților privind rolul lor au legătură cu experiențele personale de acest tip.

A doua parte, **concluziile**, prezintă contribuția studiului, aspectele pentru practica și intervenția cu părinții și aspecte pentru studii viitoare.

Contribuția studiului este demonstrată în diferite domenii. Primul se referă la tipologia clasică a stilului parental, rezultatele indicând faptul că există stiluri parentale suplimentare și diferite, derivate din propria percepție a părinților privind rolul lor. Studiul ilustrează că ascultarea vocii interioare a părinților, în mediul lor natural, și învățarea formării rolului lor nu numai din rezultatele copiilor, ci și **direct** de la ei sunt deosebit de importante. Astfel, se poate concluziona că stilurile parentale pot fi de asemenea conceptualizate de propriile perspective ale părinților privind rolurile lor și în consecință pot fi create programe adecvate de consiliere.

O altă contribuție reflectă o consolidare a abordării lui Kuczynski și Parkin's (2009) și arată că părinții sunt în dialog nu numai cu copiii lor, ci și cu ei înșiși în ceea ce privește relația bidirecțională cu copiii lor. În timpul observării relației lor cu copiii, părinții o privesc ca pe o sursă principală de frustrare decât satisfacție. Kuczynski și Parkin (2009) susțin că împotriva gândirii și propunerii lineare indivizii nu sunt văzuți ca formați în totalitate, ci se află într-o permanentă schimbare într-un proces dialectic al angajamentului reciproc. Prezentul studiu consolidează abordarea lui Kuczynski și Parkin's (2009) și arată că părinții sunt în dialog nu numai cu copiii lor, ci și cu ei înșiși în ceea ce privește relația cu copiii lor. Acest dialog afectează percepția lor privind relația cu copiii lor și cum se percep în cadrul acelei relații, observând relația cu copiii lor și privind-o ca o sursă principală de frustrare.

Studiul de față arată de asemenea că părinții indică ceea ce modelul ecologic numește „tranziții ecologice”, însă ei se consideră un factor al tranzițiilor de criză însoțite de dificultăți. Prezentând configurarea identității parentale, studiul expune această perspectivă a tranzițiilor și o validează.

Ramificațiile pentru **practica și intervenția** cu părinții indică faptul că terapia de familie și politica generală a serviciilor relevante pentru familie ar trebui să ia în considerare nu

numai nevoile copilului, ci și nevoile părinților în confruntarea cu problema copiilor lor, în special în adolescență. Din moment ce părinții nu tind să coopereze cu programe de prevenire, atenția ar trebui îndreptată către motivele pentru această tendință; nu numai motivele tehnice (orar, costuri), ci și atitudinea părinților față de aceste programe și identificarea nevoilor lor speciale și luarea acestora în considerare.

În acest context, există nevoia de a consolida „instituția” parentală și mai ales încrederea părinților și asistarea acestora pentru „reconectarea” la rolul lor parental, reidentificarea cu rolul lor conform propriilor percepții.

Implicațiile tratamentului includ dezvoltarea modelelor focalizate și practice de intervenție cu părinții la nivel inițial, secundar și terțiar de prevenire. Prevenirea inițială se referă în principal la educația față de crearea unui climat pozitiv și a condițiilor eficiente, care vor preveni apariția unor probleme posibile. Prevenirea secundară ar trebui creată pentru tratarea unei probleme în momentul apariției acesteia și terminarea acesteia în etapele inițiale pentru a preveni agravarea problemei și atingerea unor etape mai dificile. Prevenirea terțiară este prevăzută pentru tratarea unei probleme în etapele sale complexe, inclusiv intervenția externă a unui specialist. Procesele stimulării rolului parental preventiv ar trebui inițiate în etapele preliminare, care însoțesc rolul parental și vor crea abilitate și identitate funcțională.

Propunerile pentru studiile viitoare se pot concentra asupra extinderii cercetării privind percepția rolului parental de către copii referitor la rezultatele prezentului studiu și în general. Se pune întrebarea dacă copiii îi percep pe părinții lor la fel cum se percep, dacă îi percep în mod diferit și cum experiențele părinților îi influențează pe copiii lor din perspectiva copiilor.

Un alt domeniu de cercetare recomandat este stilul discursului practicat în familiile cu adolescenți. Deși percepția părinților privind discursul nu este surprinzătoare ținând cont de etapa de dezvoltare a copiilor, înțelegerea acestui fenomen poate fi extinsă atât în contextul universalității sale, cât și din perspectiva ramificațiilor.

Studii viitoare pot trata înțelegerea privind efectul unic și semnificația poziției adolescentului în familie referitor de exemplu la percepțiile părinților: dacă copilul are cea mai mare sau cea mai mică vârstă. Studiul arată că dificultățile și experiențele descrise, chiar dacă sunt cunoscute ca stil, sunt descrise deseori într-un mod diferit, cu o intensitate diferită în familii diferite. Este indicat să se analizeze dacă diferența este legată de confruntarea inițială a părinților cu aspectele și abordarea relevantă a adolescenței sau de aspectul familiar.

Cercetătoarea sugerează de asemenea studierea relației dintre părinte și lider, rolul parental putând fi considerat un rol care necesită abilități de lider, pe care părinții afirmă că le-au pierdut. Poveștile părinților dezvăluie că ei caută acel rol, dar în același timp nu găsesc legitimitatea pentru a-l pune în aplicare. Studiul acestei relații poate contribui la redefinirea rolului parental și consolidarea acestuia prin corelarea cu rolul de lider. La sfârșitul zilei, consolidarea rolului parental poate duce la rezultate mai bune ale copiilor.

În concluzie, un domeniu suplimentar, care pare adecvat pentru studii viitoare, se referă la întrebarea: Rolul parental – în ce direcție se îndreaptă? În ce moduri putem redefini obiectivele acestui rol pentru a deveni un rol mai clar. Studiul de față arată că rolul parental (și familia) se află într-o permanentă schimbare ca parte a procesului evolutiv istorico-social. Cercetătoarea recomandă augmentarea cercetării rolului parental și al familiei din perspectiva contemporană social-culturală în paralel cu analiza modificărilor referitoare la relația părinte-adolescent în „timp real”.

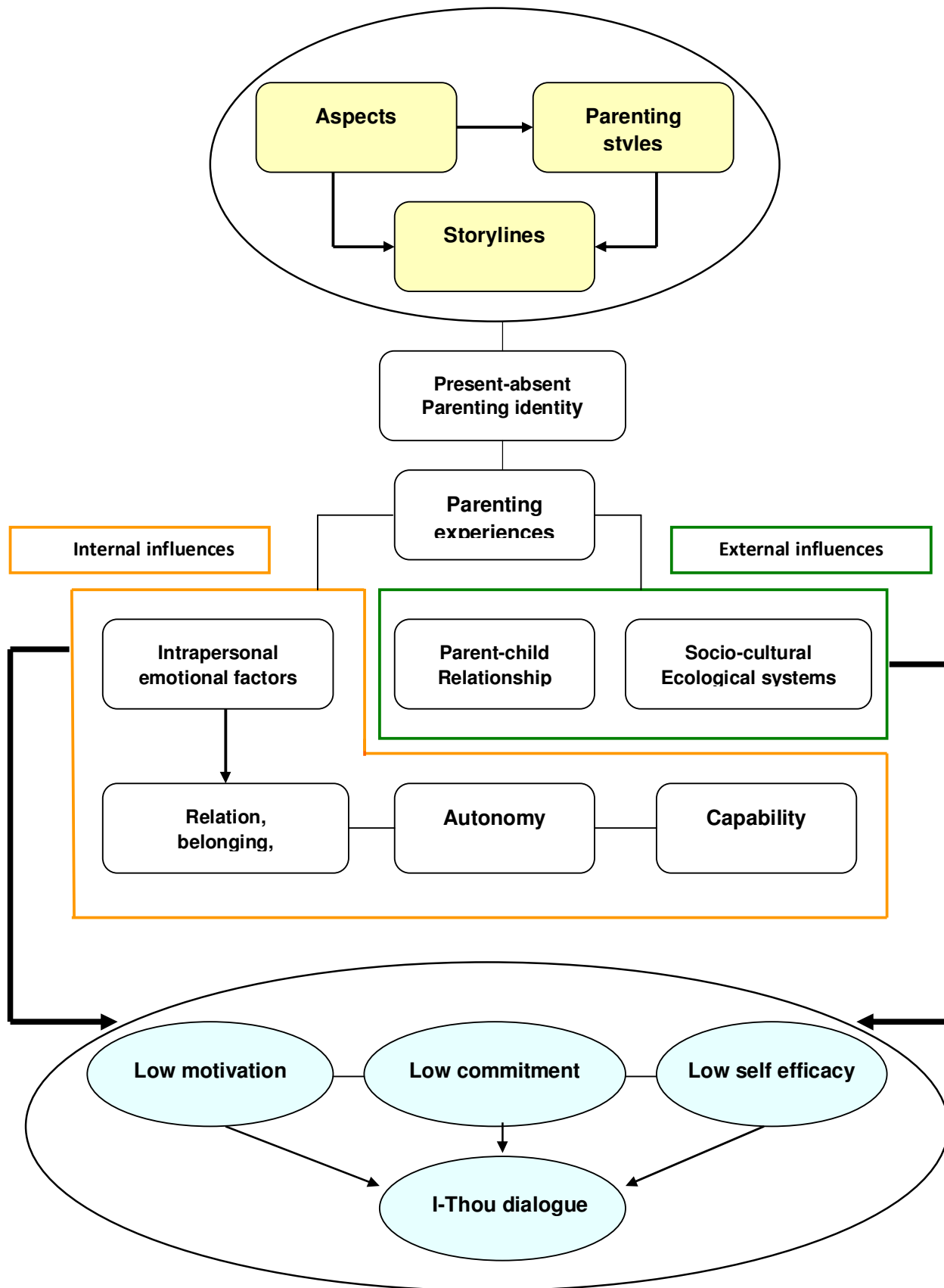

Figura 6: Modelul percepțiilor părinților

Referințe

- Alon, N., & Omer, H. (2005). *Demonization in personal relations*. Israel: Books Publication (In Hebrew).
- Amit, H. (2006). *Parents as leaders*. Israel: Modan Publishing House, Ltd. (In Hebrew).
- Amit, H. (1997). *Parents as humans*. Israel, Tel Aviv: Sifriyat Poalim Publishing House Ltd. (In Hebrew).
- Armsden, G., & Greenberg, M. (1987). The Inventory of Parent and Peer Attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16, 427-454.
- Babbie, E. (2004). *The practice of social research* (10th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Bandura, A. (1989). Social cognitive theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development, Vol. 6. Six theories of child development* (pp. 1-60). Greenwich, CT: JAI Press.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. N.J.: Prentice-Hall.
- Bar-Hamburger, R., Ezrachi, Y., Roziner, I., & Nirel, R. (2009). *Illegal use of drugs and alcohol in Israel: Seventh national epidemiological survey*. Israel, Jerusalem: Israel Anti-Drug Authority.
- Bar-Yosef, R. (1996). Family sociology in light of social and biotechnological changes. *Megamot, Behavioural Sciences Journal*, 38, 5-29 (In Hebrew).
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative control on child behaviour. *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of the preschool behaviour. *Genetic Psychology Monographs*, 75, 43-88.
- Baumrind, D. (1989). Rearing competent children. In: W. Damon (Ed.), *Child development today and tomorrow* (pp. 349-378). San Francisco: Jossey-Bass.
- Baumrind, D. (1991a). Effective parenting during the early adolescence transition. In: P. A. Cowen, & E. M. Petherington (Eds.), *Family transitions* (pp. 11-163). Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Baumrind, D. (1991b). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83-96.
- Bradley, R. H. (2007). Parenting in the breach: How parents help children cope with developmentally challenging circumstances. *Parenting: Science and Practice*, 7, 99-148.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bruner, J. (2004). The narrative creation of self. In: L. E. Angus, & J. McLeod (Eds.), *The handbook of narrative and psychotherapy: Practice, theory, and research* (pp. 3-14). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Bruner, J. (1999). Narratives of aging. *Journal of Aging Studies*, 13(1), 7-9.
- Burt, M. R., & Resnick, G. (1996). Youth at risk: Definitions and implications service delivery. *American Journal of Orthopsychiatry*, 66(2), 172-188.
- Carlo, G., Mestre, M. V., Samper, P., Tur, A., & Armenta, B. E. (2011). The longitudinal relations among dimensions of parenting styles, sympathy, prosocial moral reasoning, and prosocial behaviours. *International Journal of Behavioural Development*, 35(2), 116-124.
- Cast, A. D. (2004). Well-being and the transition to parenthood: An identity theory approach. *Sociological Perspectives*, 47(1), 55-78.
- Cohen, E. (Ed.). (2007). *The parenthood experience: Coping and development*. Israel, Haifa: Ach Publisher (In Hebrew).
- Collins, W. A., & Laursen, B. (2004). Parent-adolescent relationships and influences. In: R. M. Lerner, & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (pp.331-363). N.Y.: John Wiley & Sons inc.
- Coombs, R. H., Paulson, M. J., & Richardson, M. A. (1991). Peer versus parental influence in substance use among Hispanic and Anglo children and adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 20(1), 73-88.

- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.), (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester, N.Y.: University of Rochester Press.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). *The sage handbook of qualitative research*. London: Sage publications.
- Dishion, T. J., & McMahon, R. J. (1998). Parental monitoring and the prevention of child and adolescent problem behaviour: A conceptual and empirical formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1(1), 61-75.
- Doise, W. (1993). Debating social representations. In: G. M. Breakwell, & D. V. Canter (Eds.), *Empirical approaches to social representations* (pp. 157-170). Oxford: Clarendon Press.
- Donovan, J. E. (1996). Problem behaviour theory and the explanation of adolescent marijuana use. *Journal of drug issues*, 26(2), 379-404.
- Donovan, J. E., Jessor, R., & Costa, F. M. (1991). Adolescent health behaviour and conventionality – unconventionality: An extension of problem behaviour theory. *Health Psychology*, 10(1), 379-404.
- Elkind, D. (1994). *Ties that stress: The new family imbalance*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Erikson, E. (1956). The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 4(1), 56-121.
- Fallu, J. S., Janosz, M., Brière, F. N., Descheneaux, A., Vitaro, F., & Tremblay, R. E. (2010). Preventing disruptive boys from becoming heavy substance users during adolescence: A longitudinal study of familial and peer-related protective factors. *Addictive Behaviours*, 35(12), 1074-1082.
- Freeman, M. (1993). *Rewriting the self: History, memory, narrative*. N.Y.: Routledge.
- Freud, A. (1966). *The ego and the defense mechanisms*. In: G. Tadmor (Ed.). (A. Avner, Trans.). Israel, Tel-Aviv: Dvir Publication.
- Galinsky, E., 1987. The six stages of parenthood. Cambridge, MA: Da Capo Press.
- Gergen, K. J., & Grgen, M. M. (1988). Narrative and the self as relationship. In: L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 21, pp. 309-320). San Diego: Academic Pres.
- Glaser B. G., & Strauss A. L. (1967). *The discovery of Grounded theory: Strategy for qualitative research*. New York: Adline Publishing Company.
- Greenberg, M., Siegel, J., & Leitch, C. (1983). The nature and importance of attachment relationships to parents and peers during adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 12, 373-386.
- Grucec, J.E., & Hastings, P.D. (Eds.). (2007). *Handbook of socialization: Theory and research*. N.Y.: Guilford.
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2001). *Handbook of interview research: Context & methods*. London: Sage publication.
- Hair, E. C., Jager, J., & Garrett, S. B. (2001). *Background for community-level work on social competency in adolescence: Reviewing the literature on contributing factors*. Washington, D.C.: Child Trends.
- Hall, G. S. (1904). *Adolescence: Its psychology and its relation to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion, and education* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hoffrage, U., Weber, A., Hertwig, R., & Chase, V. M. (2003). How to keep children safe in traffic: Find the daredevils early. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 9(4), 249-260.
- Hoghugh, M., & Long, N. (Eds.). (2004). *Handbook of parenting theory and research for practice*. London: Sage Publication.
- Holden, G. W. (2010). *Parenting: A dynamic perspective*. California, Thousand Oaks: Sage Publications.
- Holmbeck, G. N., Paikoff, R. L., & Brooks-Gunn, J. (1995). Parenting adolescents. In: M. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (Vol. 1, pp. 91-118). Hillsdale, N.J.: Erlbaum.

- Jessor, R. (1987). Problem-behaviour theory, psycho-social development, and adolescent problem drinking. *British Journal of Addiction*, 82, 342-331.
- Jessor, R., & Jessor, S. L. (1977). *Problem-behaviour and psychosocial development: A longitudinal study of youth*. N.Y.: Academic Press.
- Jessor, R., (Ed.). (1998). *New perspective on adolescent risk behaviour*. Cambridge: University Press.
- Kandel D. B. (Ed.). (2002). *Stages and pathways of drug involvement examining the gateway hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kandel, D. B. (1975). Stages in adolescent involvement in drug use. *Science*, 190(4217), 912-914.
- Kandel, D. B. (1982). Epidemiological and psychosocial perspectives on adolescent drug use. *Journal of the American Academy of Clinical Psychiatry*, 21, 328-347.
- Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology*, 36(3), 366-380.
- Kirby, L. D. & Fraser, M. W. (1997). Risk and resiliency in childhood. In Fraser, M. W. (Ed.), *Risk and Resiliency* (pp. 10-33). Washington, DC: NASW Press.
- Kuczynski, L. (2003). *Handbook of dynamics in parent-child relations*. Twin Oaks C.A.: Sage.
- Kuczynski, L., & Parkin, M. (2009) Pursuing a dialectical perspective on transaction: A social relational theory of micro family processes. In: A. Sameroff (Ed.), *Transactional processes in development* (pp. 247-268). Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Kuzminsky, L., & Kloyer, R. (2010). The construction of professional identity of teachers and their teachers in a changing reality. *Dapim: Journal of research in education*, 49, 11-42 (In Hebrew).
- Lasko, D., Field, T., Gonzalez, K., Harding, J., Yando, R., & Bendell, D. (1996). Adolescent depressed mood and parental unhappiness. *Adolescence*, 31, 49-57.
- Ledyard, M. L., & Morrison, N. C. (2008). The meaning of weight in marriage: A phenomenological investigation of relation factors involved in obesity. *Journal of Couples and Relationship Therapy*, 7(3), 230-247.
- Lerner, R. (1987). A Life span perspective for early adolescence. In: R. Lerner, & T. Foch. (Eds.), *Biological-psychological interactions in early adolescence* (pp. 9-34). Hillside, N.J.: L. Erlbaum Associates.
- Leung, J.P., & Leung, K. (1992). Life satisfaction, self-concept, and relationship with parents in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 21, 653-665.
- Levinson, D.J. (1978). *The Seasons of a Man's Life*. New York: Knopf.
- Levinson, D.J. (1986). *A conception of adult development*. American Psychologist, 41, 3-13.
- Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). *Narrative research: Applied social research methods series* (Vol. 47). Thousand Oaks, C.A.: Sage.
- Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (2010). Reading, analysis and interpretation of qualitative material: between the whole and its parts, between content and form. In: L. Kasan, & M. Krumer-Nevo (Eds.), *Data analysis in qualitative research* (pp. 21-43). Israel, Beer Sheva: Ben-Gurion University Press (In Hebrew).
- Lincoln, Y. S., & Guba E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. London: Sage publications.
- Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1989). Ethics: The failure of positivist science. *Review of Higher Education*, 12 (3), 221-240.
- Macaulary, A. P., Griffin, K. W., Gronewold, E., Williams, C., & Botvin, G. J. (2005). Parenting practices and adolescent drug-related knowledge, attitudes, norms and behaviour. *Journal of Alcohol and Drug Education*, 49(2), 67-84.
- Maccoby, E.E. (1992). The role of parents in the socialization of children: An historical overview. *Developmental Psychology*, 28(6), 1006-1017.
- Maccoby, E. E. (2007). Historical overview of socialization research and theory. In: J. E. Grusec, & P. D. Hasting (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 13-41). N.Y.: Guilford.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In: P. H. Mussen (Series Ed.), & E. M. Hetherington (Vol. Ed.), *Handbook of*

- child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed., pp. 1-101). N.Y.: Wiley.
- Moscovici, S. (1994). Social representations and pragmatic communications. *Social Science Information*, 33(2), 163-177.
- Muuss, R. E. (1990). *Adolescence behaviour and society: A book of readings* (4th ed.). N.Y.: McGraw-Hill.
- Newberger, C. M. (1980). The cognitive structure of parenthood: Designing a descriptive measure. In: R. L. Selman, & R. Yando (Eds.), *New directions for child development: Clinical developmental psychology*, (Vol. 7, pp. 45-67). San Francisco: Jossey-Bass.
- O'Malley, P. M., Johnston, L. D., & Bachman, J. G. (1998). Alcohol use among adolescents. *Alcohol Health and Research World*, 22(2), 85-93.
- Omer, H. (2000). *Parental presence*. Israel: Modan Publishing House (In Hebrew).
- Omer, H. (2002). *The struggle against children's violence*. Israel: Modan publication House Ltd. (In Hebrew).
- Omer, H. (2008). *The new authority: Family, school and community*. Israel: Modan Publishing House Ltd, Ben-Shemen (In Hebrew).
- Paterson, J., Field, J., & Pryor, J. (1994). Adolescents' perceptions of their attachment relationships with their mothers, fathers, and friends. *Journal of Youth and Adolescence*, 23, 579-600.
- Piaget, J. (1962). Play, dreams, and imitation in childhood. N.Y.: Norton.
- Poper, M. (2009). The leadership riddle: Far from the eye, bigger than life. *Education's echo*, 44-50 (In Hebrew).
- Resnick, M. D., Bearman, P. S., Blum, R. W., Bauman, K. E., Harris, K. M., Udry, J. R. (1997). Protecting adolescents from harm: Findings from the national longitudinal study on adolescent health. *Journal of the American Medical Association*, 278(10), 823-832.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Sabar Ben-Yehoshua, N. (Ed.). (2006). *Genres and traditions in qualitative research* (pp. 14). Israel: Kinneret, Zmora-Bitan, Dvir- Publishing House Ltd.
- Seidman, I. E. (1991). *Interviewing as qualitative research*. N.Y.: Teachers college press.
- Seymour, J., Dix, G., & Eardley, T. (1995). *Joint accounts: Methodology and practice in research interviews with couples*. N.Y.: University of York, Social Policy Research Unit.
- Shkedi, A. (2006). *Words of meaning, qualitative research: Theory & practice*. Israel: Ramot publication, Tel Aviv University.
- Shkedi, A. (2010). Constructing principles for narrative grounded theory. In: L. Kassn, & M. Krumer-Nevo (Eds.), *Data analyzing in qualitative research*. Israel, Beer-Sheva: Ben-Gurion University of the Negev Press.
- Stake, R. (1995). *The art of case research*. Thousand Oaks, C.A.: Sage Publications.
- Steinberg, L. (2001). We know some things: parent-adolescent relations in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11, 1-19.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284-297.
- Stueve, J. L., & Pleck, J. H. (2001). 'Parenting voices': Solo parent identity and co-parent identities in married parents' narratives of meaningful parenting experiences. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(5), 691-708.
- Teichman, M. (1995). Drugs use, causes and motivations. In: D. Green (Ed.), *Drugs: Facts, questions and problems*. Israel: Ministry of defence publication (In Hebrew).
- Teichman, M. (2001). *Alcohol and alcoholism : Causes, prevention and treatment*. Israel, Tel-Aviv: Ramot, Tel-Aviv University (In Hebrew).
- Whisman, M., Uebelacker, L., & Weinstock, L. (2004). Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 72(5), 830-838.
- White, K. (1998). Ostriches, owls and all points between: Involving parents in drug education. *Drug link*, 13(3), 12-14.

- Yukl, G. & Van Fleet, D. D. (1992). Theory and research on leadership in organizations. In M. D. Dunnette & L. M. Hough (Eds.), *Handbook of industrial and organizational psychology* (2nd Ed.). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press. (pp. 147-197).
- Zhang, L., Wieczorek, W. F., & Welte, J. W. (1997). The impact of age of onset of substance use on delinquency. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 34(2), 253-268.